

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Кзз 132/2023
28.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бате Цветковића, председника већа, Мирољуба Томића, Татјане Вуковић, Светлане Томић Јокић и Милене Рашић, чланова већа, са саветником Весном Веселиновић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због кривичног дела пореска утаја из члана 225. став 2. у вези става 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног, адвоката Владана Ивановића, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Крушевцу К 113/22 од 14.06.2022. године и Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 634/22 од 21.11.2022. године, у седници већа одржаној дана 28.02.2023. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Владана Ивановића, поднет против правноснажних пресуда Основног суда у Крушевцу К 113/22 од 14.06.2022. године и Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 634/22 од 21.11.2022. године у односу на повреду закона из члана 439. тачка 1) и 2) Законика о кривичном поступку, док се захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног у преосталом делу **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољен.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крушевцу К 113/22 од 14.06.2022. године, окривљени АА је, поред осталих, оглашен кривим због кривичног дела пореска утаја из члана 225. став 2. у вези става 1. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од две године и новчану казну у износу од 800.000,00 динара, коју је дужан да плати у року од три месеца од правноснажности пресуде, те је одређено да ће суд, уколико окривљени новчану казну не плати у наведеном року, исту заменити казном затвора, тако што ће за сваких започетих 1.000,00 динара новчане казне одредити један дан казне затвора, с тим да казна затвора не може бити дужа од шест месеци. Окривљени је обавезан да плати трошкове кривичног поступка и паушала, а како је то ближе опредељено у изреци пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 634/22 од 21.11.2022. године, одбијена је као неоснована жалба браниоца окривљених АА и ББ, адвоката Владана Ивановића, а првостепена пресуда је потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљеног АА, адвокат Владан Ивановић, због повреду закона из

члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни касациони суд побијане пресуде преиначи и окривљеног ослободи од оптужбе или да исте укине и списе предмета врати првостепеном суду на поновно суђење.

Врховни касациони суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Републичком јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП, те је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство не би било од значаја за доношење одлуке у смислу члана 488. став 2. ЗКП, размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је по оцени навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног, адвоката Владана Ивановића је неоснован у односу на повреду закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП, док је у преосталом делу недозвољен.

Указујући на повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, бранилац окривљеног АА у захтеву за заштиту законитости истиче да кривично дело пореска утаја из члана 225. КЗ може извршити само порески обвезник, да је одредбом члана 12. Закона о пореском поступку и пореској администрацији (ЗППА) прописано да је порески дужник физичко или правно лице (став 1), а да је порески обвезник порески дужник који је обавезан да плати порез, односно споредно пореско давање (став 2), што је даље прецизирано одредбом члана 15. ЗППА, да законски заступници физичких лица (родитељи малолетног лица, старалац пословно неспособног штићеника и др.), и правних лица (физичко лице које је као такво уписано у прописани регистар), испуњавају пореске обавезе лица која заступају, па се стога, по ставу одбране, из цитираних законских одредби закључује да извршилац кривичног дела пореска утаја може бити само физичко лице које је као законски заступник пореског обвезника уписано у јавни регистар. Према наводима захтева, првостепени суд је, у конкретном случају, на основу изјаве окривљеног АА, без извођења других доказа, у изреци пресуде констатовао да је окривљени извршио предметно кривично дело као одговорно лице у својству овлашћеног лица за заступање привредног друштва „ГГ“ ДОО Крушевац, по специјалном пуномоћју које му је дао власник тог привредног друштва ВВ, што је другостепени суд прихватио налазећи да је „окривљени АА замолио ВВ да региструје предузеће на своје име, а да је заправо окривљени био стварни оснивач и власник предузећа „ГГ“ ДОО Крушевац, као и једини запослени, те да сходно томе окривљени као фактички одговорно лице у предузећу може бити једини учинилац кривичног дела пореска утаја, за које кривично дело се не тражи никакво посебно својство“, који закључак је исконструисан, будући да не постоји специјално пуномоћје на основу кога је суд окривљеног сматрао одговорним лицем, нити је исто изведено као доказ. Бранилац у захтеву, даље, наводи да је суд пропустио да утврди да окривљени АА није био власник, законски заступник или директор предузећа „ГГ“, те да се увидом у јавни регистар привредних субјеката у АПР-у неспорно утврђује да је ВВ једино лице које је евидентирано као директор ПД „ГГ“, и да је стога неспорно да је он једини законски заступник и уједно одговорно лице у наведеном правном лицу, а следствено томе и једини могући извршилац предметног кривичног дела, без обзира на

законом допуштено могућност да пренесе вршење послова из свог законом прописаног делокруга на друга лица.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Врховни касациони суд оцењује као неосноване, из следећих разлога:

Према одредби члана 225. став 2. Кривичног законика („Сл. гласник РС“, бр.35/19), кривично дело пореска утаја чини онај ко у намери да он или друго лице потпуно или делимично избегне плаћање пореза, доприноса или других прописаних дажбина, даје лажне податке о стеченим приходима, о предметима или другим чињеницама, које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери, у случају обавезне пријаве, не пријави стечени приход, односно предмете или друге чињенице које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери на други начин прикрива податке који се односе на утврђивање наведених обавеза, а износ обавезе чије се плаћање избегава прелази пет милиона динара.

По налажењу Врховног касационог суда из чињеница и околности означених у чињеничном опису дела датом у изреци првостепене пресуде, произлазе сва законом прописана обележја кривичног дела пореска утаја из члана 225. став 2. у вези става 1. КЗ, за које је окривљени оглашен кривим правноснажном пресудом и то како објективна обележја која се односе на радњу извршења – давање лажних података који су од утицаја на утврђивање пореза и последицу дела – износ пореске обавезе чије је плаћање избегнуто прелази износ од пет милиона динара, тако и субјективна обележја која се тичу урачунљивости и умишљаја за извршење дела који обухвата свест о забрањености дела и намеру делимичног избегавања плаћања пореза.

При томе, у чињеничном опису дела у изреци првостепене пресуде означено је да је окривљени предметно кривично дело учинио као одговорно лице овлашћено за заступање привредног друштва „ГГ“ ДОО у Крушевцу, по специјалном пуномоћју које му је дао власник тог привредног друштва ВВ, у ком својству је, по налажењу овог суда, могао бити извршилац предметног кривичног дела, јер је радњама предузетим на основу наведеног овлашћења омогућио другом – правном лицу ПД „ГГ“ ДОО Крушевац да делимично избегне плаћање пореза.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је оценио као неосноване наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног којима се указује да је правноснажном пресудом на штету окривљеног учињена повреда закона из члана 439. тачка 1) ЗКП.

По оцени овога суда, бранилац наводима захтева да у списима предмета не постоји, нити је изведено као доказ специјално пуномоћје на основу ког је окривљени био овлашћен да заступа ПД „ГГ“ ДОО Крушевац и да се код чињеница да није био ни власник, директор, нити регистровани законски заступник тог правног лица, није могао сматрати одговорним лицем, већ да је то могао бити само ВВ, као директор и законски заступник наведеног привредног друштва, износи своје чињеничне закључке, другачије од оних утврђених у побијаним правноснажним пресудама, и на тај начин

указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање у правноснажној пресуди, односно на повреду закона из члана 440. ЗКП.

У захтеву за заштиту законитости бранилац окривљеног указује и на повреду закона из члана 439. тачка 2) ЗКП, наводима да је предметно кривично дело извршено у периоду од 01.10. до 31.12.2010. године, када је био у примени Кривични законик („Сл. гласник РС“, бр.72/09), којим је за кривично дело пореска утаја из става 2. члана 229. била прописана казна затвора у трајању од једне до осам година и новчана казна, а за став 3. истог члана казна затвора од две до осам година и новчана казна, док је са друге стране Кривични законик, који је важио у моменту пресуђења и који је примењен у конкретном случају, неповољнији за окривљеног, јер је за став 2. члана 225. предвиђена казна затвора у трајању од две до осам година и новчана казна, због чега су нижестепени судови, супротно одредби члана 5. став 2. КЗ, применили кривични закон који није најблажи за учиниоца.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости бранилаца окривљеног Врховни касациони суд оцењује као неосноване, из следећих разлога:

Одредбом члана 5. КЗ, регулисано је временско важење кривичног законодавства, тако што је у ставу 1. овог члана прописано да се на учиниоца кривичног дела примењује закон који је важио у време извршења кривичног дела, док је у ставу 2. истог члана прописано да ће се, ако је после извршења кривичног дела измењен закон, једном или више пута, применити закон који је најблажи за учиниоца.

Из изреке првостепене пресуде произлази да је окривљени АА у периоду од 01.10.2010. године до 31.12.2010. године извршио кривично дело пореска утаја и избегао плаћање пореза у износу од 10.283.665,32 динара.

Одредбом члана 229. став 3. у вези става 1. Кривичног законика („Сл. гласник РС“, бр.72/09), који се примењивао од 11.09.2009. године до 28.02.2018. године), који је важио у време извршења кривичног дела и према ком закону је правно квалификовано кривично дело које је окривљеном стављено на терет оптужним актом од 05.06.2014. године, прописано је да ће се онај ко у намери да потпуно или делимично избегне плаћање пореза и доприноса или других прописаних дажбина, даје лажне податке о законито стеченим приходима о предметима или другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери, у случају обавезне пријаве, не пријави законито стечени приход, односно предмете и друге чињенице које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза, или ко у истој намери на други начин прикрива податке који се односе на утврђивање наведених обавеза, а износ обавезе чије се плаћање избегава прелази седам милиона и петсто хиљада динара, казнити затвором од две до десет година и новчаном казном.

Одредбом члана 225. став 3. у вези става 1. КЗ („Сл. гласник РС“, бр.94/16), који се примењивао од 01.03.2018. године до 30.11.2019. године, прописано је да ће се онај ко у намери да он или друго лице потпуно или делимично избегне плаћање пореза, доприноса или других прописаних дажбина, даје лажне податке о стеченим приходима, о предметима или другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање оваквих

обавеза или ко у истој намери, у случају обавезне пријаве не пријави стечени приход, односно предмете или друге чињенице, које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери или на други начин прикрива податке који се односе на утврђивање наведених обавеза, а износ обавезе чије се плаћање избегава прелази седам милиона и петсто хиљада динара, казнити затвором од три до десет година и новчаном казном.

Одредбом члана 225. став 2. у вези става 1. КЗ („Сл. гласник РС“, бр.35/19), који се примењује од 01.12.2019. године па надаље, дакле који је важио у време доношења побијаних пресуда, прописано је да ће се онај ко у намери да он или друго лице потпуно или делимично избегне плаћање пореза, доприноса или других прописаних дажбина, даје лажне податке о стеченим приходима, о предметима и другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери у случају обавезне пријаве не пријави стечени приход, односно предмете или друге чињенице које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери, на други начин прикрива податке који се односе на утврђивање наведених обавеза, а износ обавезе чије се плаћање избегава прелази пет милиона динара, казнити затвором од две до осам година и новчаном казном, а ставом 3. истог члана да ће се, ако износ обавезе из става 1. тог члана прелази петнаест милиона динара, учинилац казнити затвором од три до десет година.

Узимајући у обзир околности конкретног случаја и цитиране законске одредбе, Врховни касациони суд налази да је Кривични законик који је био на снази у време доношења побијаних пресуда („Сл. гласник РС“, бр.35/19) блажи за окривљеног од Кривичног законика који је важио у време извршења кривичног дела („Сл. гласник РС“, бр.72/09) и Закона о изменама и допунама Кривичног законика („Сл. гласник РС“, бр.94/16), с обзиром на то да је окривљени избегао да плати порез на додату вредност у износу од 10.283.665,32 динара, односно у износу испод цензуса од петнаест милиона динара, прописаног сада важећим Кривичним закоником, који износ је неопходан за постојање кривичног дела пореска утаја у најтежем облику - став 3. члана 225.

Следствено изнетом, како износ обавезе чије плаћање је окривљени избегао прелази седам милиона и петсто хиљада динара (а не прелази износ од петнаест милиона динара), то су нижестепени судови радње окривљеног правилно правно квалификовали као кривично дело пореска утаја из члана 225. став 2. у вези става 1. КЗ („Сл. гласник РС“, бр.35/19).

Према томе, у конкретном случају је у смислу члана 5. став 2. КЗ, као најблажи закон за окривљеног, примењен закон који је важио у време доношења побијаних пресуда („Сл. гласник РС“, бр.35/19), којим је за предметно кривично дело прописана казна затвора од две до осам година и новчана казна.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је оценио као неосноване наводе захтева браниоца окривљеног којима се указује да је побијаном правноснажном пресудом повређен закон из члана 439. тачка 2) ЗКП.

Бранилац окривљеног повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, образлаже наводима да је суд пресуду засновао „на подацима о возилу од 21.12.2011.

године“ (страна 8, пасус 3 првостепене пресуде), за који доказ није дао податке о каквој се исправи ради и ко ју је издао, тако да је остало непознато порекло и веродостојност овог доказа. Врховни касациони суд налази да бранилац окривљеног изнетим наводима захтева у суштни указује да првостепена пресуда не садржи разлоге о чињеницама које су предмет доказивања и да је на тај начин учињена повреда закона из члана 438. став 2. тачка 2) ЗКП.

Како чланом 485. став 4. ЗКП, који прописује разлоге због којих окривљени и његов бранилац, сходно правима која има у поступку у смислу члана 71. тачка 5) ЗКП, могу поднети захтев за заштиту законитости против правноснажне одлуке и поступка који је претходио њеном доношењу, није предвиђена могућност подношења овог ванредног правног лека, због повреда закона из члана 440. и члана 438. став 2. тачка 2) ЗКП, то је Врховни касациони суд захтев браниоца окривљеног АА, у овом делу оценио као недозвољен.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 491. став 1. и члана 487. став 1. тачка 2) ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

Записничар-саветник
Весна Веселиновић,с.р.

Председник већа – судија
Бата Цветковић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић